

ŠTEV. BROJ 5.

*

V LJUBLJANI, MAJ 1929.

*

LETO GODINA XI.

VUKOSAVA DIMITRIJEVIČEVA:

Sokolski život.

Posle lepo provedenog leta, sestre su se vratile iz raznih krajeva naše domovine. Svaka je morala da se javi u svojoj školi, da sazna, kada je početak nove školske godine. Tom prilikom saznalo se i kada počinju redovni časovi u sokolani.

Kad je bio prvi čas, došlo je mnogo sestara na svoje redovne časove, a bilo je i mnogo novih, koje su prvi put došle. U sokolani vrvelo je kao u košnici, pričalo se i otimalo za sprave. Svaka je htela, da se posle dva meseca odmora dohvati krugova, vratila i razboja. Najzad u šest sati sazvan je zbor u dve vrste, pala je zapoved: »Mirno!«

Kada je svako odelenje prišlo doznačenoj spravi, nastale su opet priče i razgovor. Sestri vodnici nije bilo prijatno slušati taj žagor, ali je opet bila dobra i dozvolila taj čas, da se ispričamo. Posle vežbanja na spravama vežbale smo zajedničke vežbe, i čas je završen.

Zatim su se redali časovi za časovima. Nastupila je jesen i počete su vežbe i razne pripreme za posela, akademiju i mnoge poslove u sokolani. Ti veseli časovi uvek su započeti sa našim vežbama, tu je vežbalo članstvo, naraštaj i deca. Februara meseca počeli smo učiti vežbe za pokrajinski slet, koji se je imao održati meseca maja. Svaka

sestra, koja je htela da prisustvuje sletu, morala je doneti dozvolu od svojih roditelja. I konačno došao je čas kada smo trebali krenuti na slet. Već u rano jutro krenusmo na sletišta. Među nama bilo je mnogo sestara iz raznih mesta naše države.

Na sletištu prvo su vršene utakmice, zatim zajedničke vežbe. Prvo su vežbali muška i ženska deca, zatim muški i ženski naraštaj, pa onda članovi i članice. Po završenim vežbama nastalo je sokolsko veselje.

Kada je nastupilo leto, saopšteno nama je, da se ide na letovanje. Koja je htela da ide, javila se je starešini i veselo se pripremila za život u logoru. Sastajale smo se, dogovarale, savetovala, pričale, smejale se — jednom rečju, radovala smo se ko ptice, kada krenu na put.

Bilo je tu i žalosti i briga, jer nismo sve bogate i ne može svaki otac, svaka majka nabaviti potrebni novac. Među nama ima sestara, koje su svog oca, svog hranitelja i zaštitnika izgubile u ratu, oca, koji je braneci svoju otadžbinu poginuo a ostavio svoju decu, da se sama brinu za svoju budućnost. Ali tu je naše starešinstvo pokazalo svoju dobrotu i plemenitost, svoju roditeljsku ljubav za svoje siromašne članove. Da nije bilo te dobrote našeg starešinstva, mnoge bi sestre suznim očima ispratila svoje sretnije drugarice, koje će provesti školski odmor u logoru. Neka je velika hvala našem starešinstvu, koje se toliko zauzima za nas. Mi pak i ako još mlade, odužit ćemo se starijoj braći savesnim sokolskim životom i radom, i nastojat ćemo, da bude uvek lepši i potpuniji naš sokolski život.

ALBIN ČEBULAR:

Spev Sokoličev.

Sredi pomladi
stojimo na cvetni livadi
domovini vdani sinovi,
vsi mladi
kakor slapovi.

V nas se zaganja
življenja valovje,
ali granitno je
naše zidovje;

v nas se zaganjajo
divji viharji,
mi pa se dvigamo
vedno bolj k zarji.

Kakor slapovi
vsi mladi,
domovini vdani
stojimo na cvetni livadi
sredi pomladi.

Pogibija Zrinskog i Frankopana.

Govor, o pogibiji Zrinskog i Frankopana u Bečkom Novom mestu, koji donosimo u obliku članka u današnjem broju »Sokolića«, održao je starosta Jugoslovenskog Sokolskog Saveza brat Engelbert Gangl na svečanoj akademiji Sokolskog društva I u Zagrebu, koja je održana 28. aprila t. g. u Narodnom pozorištu.

Braćo i sestre!

svom sokolskom kalendaru imamo zabeležen 30. dan aprila, da se svako naše bratsko društvo i svaki naš pojedinac godinu za godinom seća sa svim pietetom tragičnog događaja, kad su na isti dan godine 1671. pale u Bečkom Novom mestu dve glave i kad su hrvatski plemići, Petar Zrinski i Franjo Krsto Frankopan, upisali slavna i svetla svoja imena u istoriju svoga naroda svojom krvlju. Mnogo je sokolskih kuća i društvenih prostorija naših, koje su ukrašene slikama hrvatskih umetnika, koje prikazuju prizore iz te krvave tragedije. A sigurno nema sokolskog srca među nama u čitavom Jugoslovenskom Sokolskom Savezu, u kojem ne bi odjekivale Harambašićeve »Slobodarke« i odakle se ne bi oglašivalo pitanje:

Gde li Zrinski, Frankopani,
gde su ona lava dva?

I odgovor na to pitanje:

A tko svoju zemlju ljubi
i tko neće biti rob,
tomu krvnik glavu rubi,
taj u hladan pada grob!

Pobrinuli smo se dakle u doba iza našeg sokolskog ujedinjenja, da se sa štovanjem sećamo po čitavoj domovini tih odličnih i velikih hrvatskih muževa, čiji prah počiva sada u domaćoj zemlji, a kojima »rod im pesmom spomen vije i veliča pesmom njih!« Što je niklo iz istorije jednog dela našega naroda, što se rodilo veliko i lepo u njemu, to je svojina svih nas, koji grlimo ljubavljju svojih srdaca čitavu ujedinjenu svoju domovinu. Radost svakoga je radost svih nas; bol svakoga je bol svih nas. Tako se i duhovno i osećajno stapamo u jedno nacionalno telo, kojemu mišljenje i delovanje upravlja jedna te ista svest, da smo sinovi i kćeri jedne majke domovine, da stojimo na straži za njezinu slavu i moć i da uz jamstvo takve stalne pripravnosti

isključujemo svaku mogućnost, da bi se kadgod i nad kime god ponovila tragedija od 30. aprila godine 1671! Narod naš i najbolje muževe naše neće ponižavati i uništavati tudi mač. Ko od nas padne — neka padne u junačkoj borbi za visoke ideale narodne i državne slobode, a naša krv neće nikad više natapati tuđe njive, na kojoj bi plodove ubirala krvnikova ruka!

Gde su ona lava dva? — Iza strašne sudbine, koja je spremala krvavi čin s lukavštinom i podmuklošću neprijateljskog carskog Beča, se je imanje zrinsko-frankopansko, obuhvatajući čitavo Primorje od Rijeke do Senja, skućilo u tesnu raku, gde počiva danas prah Zrinskoga i Frankopana. Lažna reč bečkog dvora, »koliko Zrinskoga car voli«, a njemu i Frankopanu je spremala samo stupicu i pogibiju, »da će im glave otpasti«, se osvetila nad Bečom samim skoro 250 godina kasnije, kad se je srušila njegova moć i kad je sjaj njegovog carstva za vazda nestao u veličini pobedonosne Pravde! Sečenje glava je ušlo carskom Beču u običaj, jer je osećao u sebi nemoralnu potrebu, da je krvlju prskao hermelin svojih vladara, koji su svoj presto ukrašivali mrtvačkim lubanjama, a ujedno su licemerski padali na koljena pred oltarom Gospodovim! Tajno veće, koje je potvrdilo smrtnu osudu Zrinskoga i Frankopana, je predložilo svoju odluku u konačno odobrenje caru Leopoldu, savetujući mu, da u tom slučaju učini tako, »baš kao što je Ferdinand II. odobrio sudbenu odluku protiv buntovnika čeških iza bitke belogorske«. Strahovita pokvarenost germansko-habsburške prepotence, koja je put svoje moći taracala s ljudskim glavama, nad kojima su se uzdizali slavoluci ljudskih kostiju, spremala je slovenskom jugu istu mračnu sudbinu ropstva, kao što ju je dosudila po belogorskoj katastrofi češkom narodu. Svo dugo doba iza smrti Otokara II., kojega je kod Suhih Krutih porazio Rudolf Habsburški, pa do sloma Beča i Berlina u svetskom ratu, išlo je nastojanje germanskog militarizma za jedinim ciljem, da uništi kulturnu moć, nacionalnu i političku slobodu Slovena, da ih podjarmi i potisne za podnožnik svojim petama, koje su se osećale najuzvišenije i najviše počašćene, kad su gazile po ljudskoj krvi i kada su kraj okrunjenih glava verige ropstva zveckale grozne žalostinke...

Gde su ona lava dva? — Ovde su, u toj imponantnoj gigantskoj borbi, koja je punih šesto godina divljala u Evropi, u zemlji kulture i civilizacije, da zatre slovenski živalj. Vidimo ih u Brezovici, gde se skuplja uz njih hrvatsko plemstvo, prisižući banu Petru vernost. U Solunu se vrše pregovori, da bi u imenu sultanovo vladao Petar sa svojim potomstvom Ugarskoj i Hrvatskoj. U Zagrebu vidimo Franju Krsta, kako na Markovom trgu izvućenom sabljom poziva građane, da se priključe banu Zrinskome. Ovi se odmah zgrnuše oko njega, samo od zidova Kaptola se odbija zavet, da »hoće da učine ono, što i ostala zemlja«. Iz Čakovca se diže četa podanika Zrinskoga, a u nju

.....

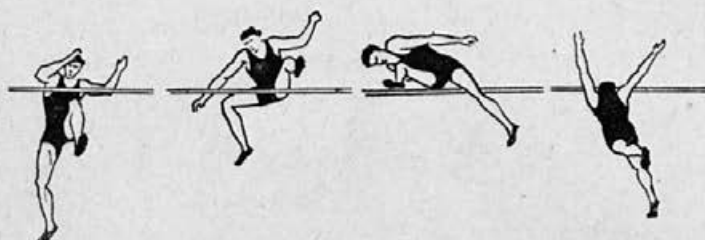
se zaletela carska vojska, pred kojom već vijore barjaci nesreće. Bor-ković, biskup zagrebački, kuca na vrata bečkog dvora, gde je izmolio oprost i milost. A car je prekršio zadanu reč. Oproštenje i milost pretvaraju se u tamnicu, koja najpre u Beču, a zatim u Bečkom Novom mestu prima i drži Zrinskoga i Frankopana, dokgod ih muka nije rešila krvnička sekira.

Tako se sudbina Bele gore svalila na hrvatsku zemlju, gde se iza smrti obih mučenika nemačka moć popela do vrhunca, koja je pazarila s Primorjem, dokgod nije Hrvatsku otkinula od mora ...

Gde su ona lava dva? — Ne samo u istoriji naroda, u duši naroda žive Zrinski i Frankopan. Od roda do roda prelaze imena obiju hrvatskih velikaša. U narodu bude i čvrsto čuvaju ponos, jer je domaća zemlja rodila dva sina, koji su težili da dovedu svoj narod na prostranost samostalnosti, htijući ga osloboditi od nadvlade Nemaca. I ako je po katastrofi grof Herberstein napisao značajne reči: »Nema razlike među Hrvatima, svikoliki drže sa Zrinskim« — možemo reći, da važe te reči još danas, koje imaju ali toliko veće značenje, jer ih ponavljaju svi Jugosloveni, uvrštavajući oba hrvatska mučenika među najveće muževe i uzore čitavog našeg naroda!

Što nam ta lava dva, živi posmrtni život u zahvalnoj uspomeni čitavog naroda — govore iz crne prošlosti? Mi Sokoli čujemo taj glas, mi Sokoli razumemo tu opomenu! Snaga, položena u naše duše i nago-milana u našem fizičkom zdravlju — ta snaga je spremna, da se — kadgod ustreba — izrazi i u delo dovede u dva pravca. Prvo: da ču-vamo tekovine prošlosti, kad su u ime naroda, njegovih potreba, želja i zahteva, polagali sinovi te zemlje svoje živote za dobrobit domovine, i drugo: da sami damo domovini na raspolaganje sve, što imamo i što smognemo, kada dođe njezin poziv, da računa na našu pomoć!

Katarina Zrinska, sestra Frankopanova, koja je stvarala vezu između obih slavnihi porodica — stoji pred nama u veličanstvu svoga bola i u užasu svoje propasti u gradačkoj tamnici kao utelovljena groza patnja pune prošlosti našega naroda. A njezina uzvišena plemenitost neka bude simbol sokolskog bratstva, koje gradi puteve od srca k srcu, da jesmo i ostanemo dobri, blagi, plemeniti jedan spram

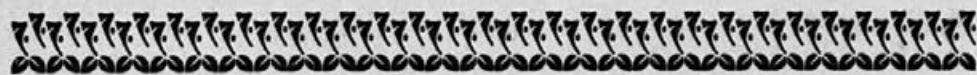
.....

drugoga, a da se slijemo u jednu samu lavsku i sokolsku otpornu i borbenu silu, katgod bi ko hteo navaliti na svetost naše nacionalne časti i na samostalnost naše domovine!

Klanjajući se sada u ime svih nas seni njihovoj, u čiju proslavu smo se danas sastali u ovom lepom hramu, dolaze mi na um reči vladike Danila iz »Gorskog venca«:

Treba služiti časti i imenu;
neka bude borba neprestana!
Neka bude, što biti ne može —
nek ad proždre, pokosi satana,
na groblju će iznići cveće
za daleko neko pokoljenje!

Da, na grobu mučenika — cveće života našem narodu, kojega ljubimo; cveće slave našoj domovini, za koju živimo; cveće sokolskog bratstva svakomu, koji je naše krvi! Zdravo!

ALBIN ČEBULAR:

Pesem.

Na vrtu jablane cveto
in v vejah ptičice pojo,
se Sokoličem klanjajo,
o jasnih dnevih sanjajo.

Metulj spe k roži vasovat,
k njej žarek je priletel zlat,
z rumenim prahom jo obsul
ter dalje radosten odplul.

Pod nami je pšenična njiva,
v njej veter liste že preliva,
iz sence drobne prepelice
pozdravljajo nas, Sokolice.

.....

IVO MAJČEN:

Doživljaj mladoga Sokola.

vršetkom škol. god. 1914 veselo je ostavio školu i pohrlio u svoj rodni istarski kraj. Nije mu bilo teško rasti se niti sa braćom Sokolima, jer se nadao da će se sastati s njima na sletu u Ljubljani, pošto mu je br. načelnik preporučio da sam kod kuće ponavlja naučene vežbe, koje će se vežbati na sletu. Kovčeg s knjigama je otpremio poštom, a sa par saučenika — krenuo je peške preko Učke k srcu Istre. — Osećao je da se sprema nešto, što će utjecati na sudbinu Jugoslovena, jer je i među narodom opažao nekakvu čudnu uznemirenost, koja navješćuje nešto nepredviđeno i nesigurno. Ali on, mladi Gojko nije bio neugodno uznemiren. On je u ovoj čudnoj atmosferi razabirao nekakvu jasnu i svetlu iskru, koja će planuti — da prije utre put i rasvetli pravac, kojim imaju krenuti jugoslovenski nacionaliste. — Ta Sokol je bio, koje je već onda razumevao cilj Sokolstva i zadaću, koju ono vrši u narodu. — Iza par dana, koje je proveo kod kuće — pozove ga otac k sebi, pokaže mu jedno pismo i reče, da će sutra oboje otići ravnatelju škole. — Kad su se javili kod gosp. ravnatelja, rastumači im, da Gojko — mora ostaviti školu, jer je u zadaći pisao protiv Austrije. — Sledeće škol. god. nastavio je nauke u drugoj školi, kamo je morao putovati parobrodom. Vrativši se s ocem kući nije Gojko mirovao, već i onoga dana kad je Austro-Ugarska navestila Srbiji rat — danju i na večer oduševljeno je pevao: »Oj Slaveni«, »Rado ide Srbin u vojnike«, »Onam — onamo« i »Hej trubaču...« — Sve su to njegovi neprijatelji talijanaši čuli, te u tome gledali izazov, ali ponosni i odvažni Gojko, koji je znao — da će i sam primiti pušku u ruke, da puca na brata Srbina ili Rusa — nije za to mario, već se uputio svojim saučenicima u druga sela, da može s njima u društvu putovati po Istri. — Vrativši se kući — nađe žandara, koji mu javi da ga u ime zakona uapšuje. — Gojko se nije protivio. I onda kad je bolno osećao lance na svojim rukama, slušao plač stare babe i potištenost dragog mu mladog brata, koji je

bled — sa bolom i tugom u duši i srcu, a stisnutih zubi i pesnica pro-
matrao brata i krvnika njegovog. — Gojko nije ni trepavicima mako,
već je ponosno i pripravan na žrtvovanja zurio u svetli i oštri nož,
koji je stršio na žandarevoj karabinki. — I mislio je Gojko: »Takva
će oštrica probosti srce — stoletnom krvniku moga naroda!«

Sad starica progovori: »Sinko obući i košulju i novaca uzmi so-
bom — Bog zna kad ćeš se vratiti, a onaj znak skinu i u žep spremi!«
»Nona! Povratit ću se brzo — a košulje mi ne treba — ova sokolska
majica mi je najmilija. — Znak — veliš mi da skinem. — Nona, tim
znakom — ponosna ću čela, vedre i ushićene duše stupiti i pred one,
koji će mi suditi, i koji ovaj znak mrze. — Nona, ja ga volim i skinuti
ga neću, jer je to znak sveslovenske uzajamnosti — i pod tim, što taj
znak predstavlja — krije se naša vera, moć i sloboda!«

Iza tih reči, žandar pogleda na prisutne i lance, koje čvršće stisne
i odvede svesnog i junačkog Gojka. — — Iza par meseci, u kojima
je Gojko čamio u Trstu, Rihenbergu i ljubljanskom »Gradu«, vrati
se kući, te otputuje u Dalmaciju da nastavi nauke. Kao redoviti đak
bio je primljen istom onda, kad je došla potvrda, da nije bio osuđen.
Učio je kao i prije — i uvek mislio, kad će ga pozvati na stavnju,
potvrditi za vojnika i poslati na front — protiv braće. — Sledeće
godine bi uzet u vojnike, a istom u julu 1916. poslaše ga na bojno
polje u Galiciju. — Tu je ostao dva dana i kad se uverio, da će teško
prevesti braći Rusima celi vod od 50 ljudi — uništi koliko je mogao
telefonske žice i u 11 sata u noći sa osam ljudi pređe u Rusiju. —
Drugi dan bi zarobljena na onom delu fronta 5000 austr. vojske. —
Došavši u Darnicu kod Kijeva, upiše se odmah kao dobrovoljac, te
bi poslan u Odesu.

Već u Darnici stupivši u baraku na kojoj su se vijale naše tri
plemenske zastave — veselo mu je zaigralo srce slušajući naše vesele
ili tužne — lirske ili epske pesme, koje su se orile iz čistih grla od-
važnih Sokolova — uz pratnju tambure.

Ali istom u Odesi mu je srce jače i ugodno zaigralo, kad je došao
među one kršne i svesne sinove našega naroda i slušao, gde govore
o oslobođenju kršne Bosne, bele Dalmacije, šarolike Hrvatske i Slo-
venije, te plodne Slavonije i Vojvodine — i tužne Istre. — Da ste
videli onaj ponos i samosvest, koji su se odrazivali iz čitavog držanja
junačkoga Gojka. Da se mogli zaviriti i videti što se zbira u nje-
govoj duši, uvereni bi bili, da ushićenije i poletnije tražiti ne treba.
— Primivši u ruke i metnuvši na glavu našu »šajkaču« slavnu — uzdr-
tao je od ganuća i sreće, što mu se vruća želja ispunila. Krv mu ugodno
i naglije prostruji po žilama, a misao mu lepu odluku stvori: — da
će s tom slavnom šajkačom — koja beše strah i trepet »Švabi« i Ma-
đaru — pobediti il' umreti. — Tu je našao drugove po misli i ideji,
i ta sveta misao za oslobođenje našeg naroda, terala ih je u sveti
oslobodilački boj. — Suškolci njegovi sa dugom i svetlom sabljom

.....

zveketali su po odeškim pločnicima, i sa svojim junačkim i samosvesnim držanjem navraćali na se pažnju i divljenje prolaznika. — Došavši Gojko već prvih dana u stan svoga druga potporučnika Slavka — pred ogledalo stupi, te si stane na razne načine nameštavati svoju dragu šajkaču — pod kojom se osećao: »sretan jugoslovenski dobrovoljac 2. čete I. puka, I. bataljona, I. srpske dobrovoljačke divizije.«

Samo dvanajst dana je ostao u Odesi, a i to mu je bilo predugo, jer je nestrpljivo očekivao dan — kad će krenuti u krvavi boj. — Napokon dođe željno očekivani dan, kad se mogao jednog sunčanog popodneva ukrcati u vlak i krenuti put Dobrudže. — Vozili su se vlakom, a kasnije do Črnevode — lađom po Dunavu. Osobito na lađi — celim putem do Črnevode bio je neobično veseo. Nije ga toliko veselilo niti ono neprestano klicanje Rumunja kod svakog mesta — koji su gledali u dobrovoljcima nekakvu bajnu moć, niti lepote Dunava i okolnih mesta, već je čekao samo jedno — da se sretne s krvnicima Slovenstva i gušiteljima narodne svobode. Nije djelovalo na njegovu veselost niti to, što nije naučio ruski — a do mesec dana zauzimati će Sofiju, dočim će Božić dočekati u Beogradu — mislio je oduševljeni Gojko. »Šteta, što nas nije pet ovakvih divizija — onda bi se brzo sjedinili s vojskom, koja dejstvuje na solunskom frontu,« govorio je mali strateg Gojko, kad je gledao ponosno stupanje divizije i osećao borbeni duh, koji u njoj vlada. — Iz Črnevode krenu peške. Prođu varoš Međediju i još nekoja manja mesta. —

Stupe u borbu. Junački se držao Gojko, te je srčano i hladnokrvno — kao u zeceve puštao hladna i ubojita zrna iz svoje mitraljeze »Schwarzlosung«, u pomešane Bugare, Turke i Švabe. Rado je slušao — naročito svog simpatičnog i hrabrog crnomanjastog kapetana I. kl. Vladimira Piroćanca, komandanta mitraljeskog odelenja, koji im je za vreme dok su bili u rezervi, znao plastično pripovedati o raznim bojevima iz vremena balkanskoga rata. — U ljutoj ofenzivnoj borbi kod sela Amrače — Gojko, još prije, nego je počeo puštati iz svoga mitraljeza ubojita zrna u neprijateljske redove — videći, da će borba biti ljuta, jer je neprijatelj u pretežnoj većini, i poletivši mislima u svoju tužnu, bičevanu i neoslobodenu Istru, koja i danas čami u ropstvu kletom, zavetova se tiho u svojoj poletnoj i plemenitoj duši, da će se hrabro boriti — dosudi li sudba — slavno i junački umreti, a

pobedili — još gorljivije i požrtvovnije raditi i potocima krvi izvojsku slobodu i narodno i državno jedinstvo braniti. — Na zapoved »napred«, pa »stoj« i »otvori brzu paljbu« — grčevito stisne mitraljezu, koja se stala tresti — kao da je osećala svoje porazno dejstvo — vanje na smetenoj protivničkoj vrsti. — U času, kad je protivnik okrenuo već leđa — odvažnom nastupanju dobrov. divizije — oseti udar u nogu — bol . . . Malo jaukne, bol prođe i još hladnokrvnije stane nišani u odstupajućeg krvnika slovenskoga roda. Istom kad oseti u nozi i drugu bol, koji mu je nanio komadić od šrapnela — odgrne kaput te vidi, da mu je prvu bol prouzročila kugla, koja mu je probila nogu iznad kolena, a šrapnel ga ranio ispod kolena. — Drug mu je odmah previo rane, te iza nekog vremena kad je video, da naši napreduju, stane se vući k prvome previjalištu, koje se nalazilo na kilometar iza fronte. — Gojko, budući dva puta u istu nogu ranjen — trebao je više od jednoga sata dok se nekako dovukao do previjališta.

»Kasnije se nisam više sastao s njim, jer je sigurno nekoliko meseci morao ostati u bolnici.« — završi moj prijatelj pripovedovanje o junačkome Sokolu Gojku . . .

MIRKO ĐUKANOVIĆ:

Naša domovina.

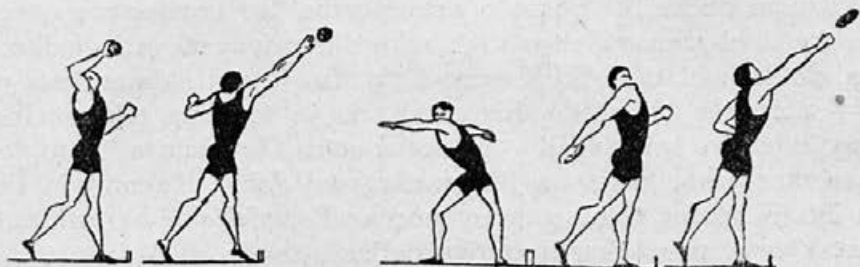

ta je milije, jednom čestitom i svesnom građaninu od svoje domovine. Nema sumnje, da su svakom čoveku njegova kuća, rodni kraj i domovina najmiliji.

Ma na koji kraj sveta mi otišli, makar boravili u pitomoj i vazda prijatnoj Nici, ili plovili u najluksuznijem parobrodu po nepreglednoj morskoj pučini, nama se opet čini da nam je prijatnije i da smo sretniji u svojoj domovini.

Naša je dužnost da čuvamo i štitimo našu domovinu, koja je podignuta na kostima najboljih sinova, jer danas, kad još nezarasli grobovi neprebrojnih palih heroja, hiljade ratne siročadi i invalida jasno svedoče kako su se naši ocevi žrtvovali za spas i slobodu domovine, mi treba svim silama da se trudimo da budemo dostojni njih. A zar je potreban rad pa da se dokaže ljubav prema domovini. Ne, mi imamo svaki dan prilike, da pokažemo tu našu ljubav prema domovini, kralju i braći našoj.

I dok se domovina, naša opšta majka, stara da od nas stvori dobre i čestite građane, koji će moći i njoj i sebi na dobro poslužiti, naša je prva dužnost da se brinemo za dobro domovine jer ako je sretna naša domovina, sretni smo i mi u njoj.

Kalokagathia.

a videz divja beseda, ki zveni tako presneto židovski, je nam Sokolom jako dobro znana. To je starogrška beseda, sestavljena iz dveh sestavin in sicer »kalós« in »agathós«, t. j. »krasen« in »dober«. Pomeni pa združitev krasote in dobrote ali stremljenje po krasoti in dobroti. Stari Grki so razumeli pod to besedo skup telesnih in duševnih lastnosti, tvorečih popolnega človeka. Angleži bi rekli »gentlemana«.

Mi moremo z isto pravico reči »Sokola«, zakaj tudi naše stremljenje je, da bi bil vsakdo izmed nas »kalós« in »agathós«, ne samo telesno, ampak tudi duševno, da bi ne gojil le telesa, nego sorazmerno s telesom tudi dušo, da bi bil zdrav ne le telesno, nego sočasno tudi naobražen in inteligenčen.

Telovadna organizacija smo. To pomeni, da imamo gojiti v prvi vrsti telesno vadbo. Čemu pa? Da bi dosegali rekorde? Nikakor, nego zato, da bi si s telesnim zdravjem skušali ohraniti tudi duševno zdravje in da bi tako telesno zdravi in duševno razviti mogli vršiti dejanja, koristna domovini. Kdor telovadi samo zato, da bi zmagal v skoku ali teku, da bi prekosil ta ali oni »svetovni« rekord, ta je morda dober športnik, toda smisla ideje sokolske ne razume.

Dobro je sicer telovaditi in bili bi slabi Sokoli, ako bi morda hoteli trditi nasprotno, toda nikoli ni dobro telovaditi toliko, da bi to bilo na škodo duševne naobrazbe. In to ravno radi delajo naši naraščajniki. Res je, mladi so in mladost rada tekmuje, se bori za uspeh, izhajajoč iz telesne moči in spretnosti; to njeno nagnjenje se pa nikakor ne sme izrabljati tako, da bi izpolnjevala večino celega dne ter da bi za drugo učenje manjkalo časa.

Nekatera društva pritegujejo svoje naraščajnike neprenehoma k nekim tekmam, neprenehoma nekaj z njimi navežbavajo; če pa bi te naraščajnike vprašali kaj na primer iz jugoslovenskih literatur, bi našli včasih žalostne nedostatke.

Poznam dečke, ki poznajo vse športne ter nogometne »zvezdnike« in ki bi vam vedeli o vseh rekordih pripovedovati gladko, če treba, do polnoči, o Zofki Kvedrovi pa nimajo niti najmanjšega pojma — razen če bi morda domnevali, da je to kaka tekmovalka v skoku, katero so spregledali — a zbrane spise Cankarjeve imajo doma nerazrezane tako, kakor so jih morda kdaj dobili. Tekmujejo sicer, toda čitajo nikdar ničesar razen morda »Ponedeljek« na predzadnji strani, kjer se nahajajo rezultati nedeljskih tekem.

Živimo sicer v dobi športa. Vse je športu naklonjeno, vse ga pestuje. Res je, šport je dober, ni pa vse in ne more biti vse. Trepetam naravnost, ako pomislim, kako se nam tudi Sokol polagoma pošporuje. Saj mi nismo nikaki športniki! Naš ideal je višji, mnogo višji in telovadba nam je le sredstvo za to, da bi ga dosegli.

Naš ideal mora biti samo in le stara grška »kalokagathia«, ta skup vsega, kar je krasno telesno pa tudi duševno, da bi mogli tako v službo Domovine postaviti popolne ljudi!

(Po »Vestniku sok. župy Jeronymovy« — X. letn., štev. 10. — priredil M. Kšć.)

Vojvoda Stepa Stepanović.

Peš na morje.

(Dalje.)

Stari trg—Čabar—Osilnica.

etrtri dan! Veselo nas pozdravlja solnce, ko jo mah-
nemo po dolini skozi lepe vasi. Na desni vidimo
še vedno Snežnik, na levi pa se dvigajo kočevski
hribi.

Zapustimo lepo cesto, ker se vzpenja na koncu
doline v prevelikem ovinku navzgor, in po bližnjici dospemo na
Babno polico. Odtod gre pot zopet navzdol in malo pred vasjo
Babno polje pridemo zopet na cesto, ki nas kmalu privede v prvo
hrvatsko mesto Prezid. Vse ima že drugačen značaj, zlasti ker
vidimo povsod hrvatske napise. Na koncu mesta zapustimo zopet
cesto in krenemo po kolovozni cesti proti vasema Novi in Stari
kot.

Pot nas kmalu privede na rob globoke kotline, v kateri leži mesto
Čabar. Dolina je v resnici podobna čebru (globok škaf) in po tem
ima menda mesto svoje ime. Po strmi stezi se spustimo navzdol do
romantičnih izvirov Čabranke. Tu se ohladimo, potem pa kre-
nemo v lično hrvatsko mestece. Po kratki ulici pridemo na obširen trg.
Sredi njega se košati velika, stara lipa. Okoli nje nas vabi na odpoči-
tek kamenita klop. Na sprednji strani sedi kamenit lev, ki mu teče
iz gobca voda v jako močnem curku. Nad njim so postavili ličen spo-
menik z reliefom kralja Tomislava in napisom: 925—1925.

Ko se odpočijemo in osvežimo z izvrstno vodo, se posvetujemo,
kaj naj skuhamo za obed. Mnogo različnih mnenj se sliši, slednjič
se vendar zedinimo, da bomo skuhalo makarone. Dežurni, kuhar in
namestnik vodje odidejo na nakupovanje, ostali si ogledamo mestece.
Ko že imamo za obed vse nakupljeno, si ogledamo še lično cerkev na
vrhu majhnega grička. Malo pred poldnevom zapustimo mestece in
gremo po cesti ob Čabranki, da si poiščemo pripraven kraj za kuhanje
in počitek.

Sreča nam je mila. Komaj par sto korakov iz mesta najdemo na
nasprotnem bregu za gostim grmovjem prijetno tratico, ki nam nudi
pripraven kraj za opoldanski počitek. Gosto grmovje nas zakriva pred
radovednimi očmi in pod njim najdemo varen zaklon pred žgočim
opoldanskim solncem. A naša sreča je še večja. Tik ob vodi stoji iz
kamenja zloženo ognjišče, kakor bi nas že zdavnaj pričakovalo. Preko
njega je postavljeno tudi stojalo, da lahko obesimo nanj svoj kotliček.
Gotovo si niso mislili tisti, ki so to naredili, kako nam bodo ustregli.

Hitro naberemo po bližnjem grmovju dračja, odložimo obleko, si nadenemo kopalne hlačke in se spravimo v nizko mrzlo vodo, da se temeljito umijemo. Tudi v pranju se poizkusimo. Kmalu je vse grmovje okoli nas polno perila.

Med tem časom je naš kuhar Drago že zakuril in pristavil vodo, da nam najprej skuha čaj, ki ga vodja razdeli v strogo enakih delih med nas. Kako se prileže! — Kuhar pa nima miru. Zopet mora na delo! Sedaj šele nam more pokazati svojo pravo kuharsko umetnost. Nekateri mu hočejo dajati nauke, on pa jim samozavestno odgovarja, da že vse sam zna. Bomo videli! Ko se on v potu svojega obraza trudi, da nam skuha kosilo, brodimo drugi po vodi, se solnčimo ali pa dremljemo v senci grmovja.

Precej časa preide, preden nam javi, da je kosilo gotovo. Prav nerodno odlivata z dežurnim vodo iz kotlička in pražita mast v skledici. Zdi se nam, da so makaroni preveč razkuhani in da imajo slab okus. Vzlic temu jih kmalu pospravimo. Sicer se nekatere zbirčne Metke malo zmrdujejo, a nič ne pomaga. Lakota prežene vso izbirčnost! No, pa tudi naš debeli Francelj prav rad pomaga, če kje kaj ostaja. Po obedu se odpočijemo in si še enkrat skuhamo čaj. Ob treh pa krenemo zopet na pot, da dospemo ob času do današnjega cilja Osilnice.

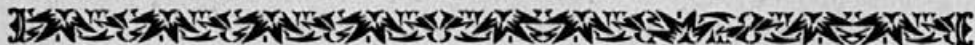
Krasna pot je to! Tik ob Čabranki drži lepa cesta, na desni in levi pa oklepajo sotesko strmi hribi. Zlasti krasen je levi — slovenski breg. Visoko gori se spuščajo navzdol proti reki ogromne skale, ki delajo sotesko divje romantično. Ponekod je soteska tako ozka, da je prostora le za reko in cesto. V Čabranki se vrste umetni katarakti, ki še povečujejo lepoto te doline.

V veselem razpoloženju jo mahnemo dalje. A ne hvali dneva pred večerom! Naš Tone, ki je bil slučajno dežurni, začne tožiti, da ga boli glava in da mu je slabo. Nekateri mu sicer ne verjamejo, češ, da mu je kotel pretežak in se ga hoče na lep način znebiti. A ker je postal v resnici precej bled, stopi v akcijo saniteta. Takoj ga tudi razbremenimo. Eden si naprta kotliček, drugi mu odvzame nahrbtnik. Vse to mu pomaga. Polagoma mu odleže in nam se odvali težka skrb od srca.

(Dalje prihodnjič.)

*Ljubi svoje roditelje,
budi veran prijateljima,
strpljivo prema protivnicima!*

Pomenki o prirodoslovju.

I.

edel sem na klopi v zatišju. Solnce je bilo že nizko. Nebo je žarelo v krasnih barvah, ki so se zrcalile v zibajočem se morju. Bilo je, kakor bi svet gorel. — Imel sem občutek, da tudi mene v kratkem objamejo plameni in izginem z njimi v večnost. V duhu sem se že poslavljal od znancev, prijateljev in sorodnikov. Ko sem prišel do matere, mi je srce zastalo. Videl sem jo staro, izmučeno od dela. Njen žalostni pogled me je presunil. »Ne, ne smem umreti! Tebi se moram prej še oddolžiti, kakor sem ti bil obljubil. Žrtvovala si zame vse svoje moči. Delala si od ranega jutra do poznega večera, da bi mi uglasila pot v boljšo bodočnost in sedaj, ko bi ti lahko pomagal, naj te zapustim? Ne!« V meni se je vse uprlo in čutil sem se izredno močnega. A le za trenutek. Koj me je kašelj opozoril, da sem bolan, da me tlači kruta bolezen. Sklonil sem se in solze so mi zalile oči. Poleg mene je sedel gospod srednje starosti. Tudi on je strmel proti zahajajoči obli in zdelo se je, da se zame nič ne briga. Iznenada pa me nagovori: »Kako lepi so tu solnčni zapadi!«

»Če bi bil zaton našega življenja tudi takšen!« sem se mu odzval.

»Zakaj naj ne bi bil? Saj ves ta kras je le optična prevara. Nam se samo zdi, mi le tako vidimo. Ako bi se dvignili visoko gori nad oblake, izginile bi vse te pestre barve, ki nas omamljajo. Spoznali bi, da je ostalo solnce isto, kakor je bilo opoldne. Solnce se ne izpreminja, le mi ga gledamo skozi razno umazano ozračje in ono ne izgine, samo skrije se nam. Na zadnji uri, ko se človek poslavlja od življenja, mu njegovi bolni živci pričarajo vse polno bajnih bitij, ki mu oživljajo pusto okolico. Če je naiven in veruje v njih obstoj, lahko doživi prizore, kako se bodo pulili satiri in vile zanj. Zmagali bodo seveda tisti, ki jim je največ žrtvoval. Za umirajočega, ki se zaveda, da je vse tisto življenje le plod ošibelih živcev, je smrt kot zaton solnca.«

Dasi ga nisem razumel, kaj misli s tem, so delovale njegove besede name kot zdravilni balzam. Nadaljeval je:

»Že dalj časa vas opazujem, kako samotarite. Sumil sem, da ste velik hipohonder, turobnež, in prej sem se o tem prepričal. Nagovoril sem vas, da bi vas opozoril na nevarnost vašega duševnega stanja. Vi se ne smete izogibati družbe, marveč jo morate iskati, da se v njej razvedrite. Če vam ne bo neprijetno, hočeva večkrat kramljati, ker tudi sam se bojim omenjene bolezni — težkomiselnosti. Tukaj v tem malem kraju se težko dobi primerna družba.«

Sprevidel sem, da govori prav. V pogovoru človek pogosto pozabi na vse, kar ga mori, in to je posebno za bolnika navadno učinkoviteje nego zdravilo. S svojim novim znanjem sem se še dolgo pogovarjal, da so zasvetile zvezde po vsem nebu.

»Eno solnce je izginilo, zato se je pojavilo na tisoče drugih. Veličasten je pogled nanje. Razdalje, ki nas ločijo od njih, so nepojmljive in vendar jim je moderna astronomija za petami, jih zasleduje s pomočjo fizikalnih metod, jim določa hitrost, s katero se nam bližajo, oziroma se od nas oddaljujejo, sklepa na njih razdaljo, velikost in sestavo. Žarki jim izdajajo vse tajnosti.«

»Res, znanost je ogromno napredovala, odkar je prebila led v srednjem veku. A je še mnogo problemov, celo osnovnih, ki jih ni mogla doslej rešiti. Navzlic temu, da je glavni namen vsega raziskovanja spoznavanje bistva življenja, ki ga tako cenimo, ko smo na tem, da ga izgubimo, se dandanes ni še posrečilo razložiti niti postanka najenostavnejše žive celice.«

»Nič čudnega ni, ker tudi ta najenostavnejši stvor je jako zamotan mehanizem. Sestavljen je iz stotisočev delov razne vrste, in ti deli so tako majhni, da jih ni mogoče videti z nobenim drobno-gledom. Kdor hoče konstruirati tako celico ali stanico, je navezan le na slučaj. Za svojo osebo sem trdno prepričan, da se bo nekdanj posrečilo rešiti tudi to zagonetko. Saj so našli že toliko stvari, o katerih so mislili, da jih ne bodo nikoli dobili.«

»Mislite, da je problem rešen, če se komu kaj takega posreči? Ali res spoznamo potem bistvo življenja? Mar ni mogoče, da je celica le pašt, v katero se lahko ulovi kak nadprirodni individuum, ki jo oživi približno tako, kakor veverica vrtljivi valj, v katerega smukne?«

»Preden odgovorim na vaša vprašanja, nama morajo biti nekateri pojmi jasni. Rabili ste besedo *n a d p r i o d n o*. S to hočete izraziti nekaj izven prirode. Kaj pa je priroda? Ali ni to vse, kar zaznavamo s svojimi čuti posredno ali neposredno? Mogoče, da so stvari, ki na nas ne morejo učinkovati na nobeden način. Te bi bile nadprirodne. A ne bi imele za nas nobenega pomena, ker nam ne bi mogle ne koristiti ne škodovati; bilo bi, kot da jih ni. Takšna stvar, ki nima na prirodna telesa nobenega vpliva, tudi ne more provzročati njih življenja. Zato mislim, da bi bil problem rešen v trenutku, ko bi se sestavilo telo, ki bi oživel.«

»Teozofi in spiritisti trdijo, da se nahajajo tudi telesa, ki so napol materialna ali gmotna, napol pa duševna in s katerimi se nadprirodna bitja spajajo s prirodnimi oklepi. Imenujejo jih astralna telesa.«

»Prav imate. Marsikak izrodek bolnih možganov vam razlagajo z njimi. Duhovi se pojavljajo v svojem astralnem telesu in strašijo ljudi v njem. Tudi od živega človeka se astralno telo loči in preteče v trenutku velike razdalje, kjer se javlja znanjem in sorodnikom.«

»Na Dunaju je resen gospod razlagal, da je človek sestavljen iz sedmerih delov: iz treh materialnih, iz treh duševnih in iz posredovalnega astralnega telesa. Trdil je, da je to le zrcalo, v katerem se trije duševni deli odžarjajo, trije gmotni deli so pa le slike duševnih. S tem je mislil, da je rešil problem troedinosti božje. Ta gospod, o katerem so pravili, da je realist matematik, je resno govoril. Zato se mi je zdelo, da se meni meša v glavi. Moral sem na sveži zrak. Veste, astralno telo vidi le tisti, ki tudi lahko sliši harmonijo sfer in ki je kandidat za v norišnico.«

»Vi ste mnenja, če vas dobro razumem, da je vsako živo bitje avtomat.«

»Tega mnenja nisem samo jaz, tudi velik mož, največji inženier na svetu, Nikola Tesla, meni tako. Ta bistrourni opazovalec je spoznal, da je vsako dejanje sproženo po prejšnjem, da se vrši tudi največji čin avtomatski, in se nadeja, da se bo sčasoma dala sestaviti priprava, ki se bo obnašala kot žival. Sam je prvi zgradil brod, ki ga je brezžično vodil oddaleč z brega. Prepričan je, da se bo dala narediti tudi takšna ladja, ki se bo sama izogibala skal v morju. Vse seveda po elektromagnetnih valovih. Ta ladja bi takorekoč videla ovire, ki bi se jim umikala. Do konstrukcije avtomata, kakršen je živo bitje, pa je še daleč.«

»Zdi se mi« — sem pripomnil — »da je v neskončnosti.«

»Mogoče se utegne uresničiti v najbližji bodočnosti. Sicer napori v tej smeri bodo vedno plodoviti, četudi se z njimi ne bi dosegel glavni smoter. Marsikaj se bo izsledilo, kar bo vsaj v praktičnem, če ne v spoznavnem oziru velikega pomena.«

»Veste, kaj se mi zdi? Da omenjenega zadatka ne bodo mogli prej rešiti, dokler ne spoznajo bistva snovi.«

»Do tega spoznanja utegnejo kmalu priti. Sicer o tem imajo ljudje različne pojme, ker so ali pozabili ali niso nikoli vedeli, kaj je razlaganje. Stvari ali pojavi so takrat razloženi, ko najdemo, da obstoje iz že znanih delov, oziroma pojavov. Pomislimo, da je vsa priroda sestavljena iz teles, ta zopet iz manjših delov. Pri delitvi pridemo do najmanjših, ki imajo še lastnosti večjega. Vrste teh delov, ki jih imenujemo molekule, so neštevilne. Kemiki znajo tudi te razstaviti v atome, ki jih je, sodeč po današnjih izsledkih, dvaindevetdeset vrst. Razen nekaterih so že vse znane. V novejšem času se je posrečilo zdrobiti tudi te delce, ki so dolgo veljali kot nedeljivi. Podoba je, da vsi obsegajo dvojno snov: pozitivno in negativno elektriko. In če učenjaki naposled najdejo, da je vse v resnici zgolj iz ene prasnovi ali pratvarine, ki izpolnjuje vesoljni prostor, in da se kaže tam, kjer je ta prasnov bolj zgoščena, kot pozitivno električna, tam pa, kjer je razredčena, kot negativno, takrat bo pojasnjeno bistvo snovi. Kdor bi še hotel vedeti, iz česa je ta prasnov, tistemu se lahko reče, da ne ve, kaj se pravi razlagati, pojasnjevati.«

Kar velja za snov, je veljavno tudi za pojave, za izpremembe teles. Nekateri pojavi so nam vsakdanji, kakor n. pr. gibanje enega telesa napram drugemu. Na te skušamo reducirati druge, bolj za-
motane. Ko se nam to posreči, smo pojave razložili, smo spoznali njih bistvo. Vprašanje, iz česa sestoji najenostavnejši pojav, bi bilo nezmiselno.

* * *

Daleč na griču je deklica zapela otožno, milo pesem.

»Ne vem, kaj mi je, da me vse gane,« sem mu potožil. »Ob teh zvokih bi se najrajši razjokal kakor dete.«

»Slabe živce imate,« mi je hladno odgovoril. »Morate gledati, da jih okrepite. Ti morajo biti v redu, če hočemo, da nam bo dobro. Oni so naši posredovalci med zunanjim in našim notranjim svetom. V svoji skupnosti tvorijo pravega človeka. Možgani in njih izrastki, ki prepletajo celo telo, so gospodarji, vse drugo je v njih službi, sužnji, ki delajo po njih ukazu. Ako boleha voditelj, šofer, je avto v nevarnosti.«

»Vem, da bi moral nanje paziti, a je težko. Zaradi šibkosti so razdraženi, zaradi razdraženosti se še bolj šibijo. Bolezen postopno napreduje. Prišel sem že tako daleč, da večkrat v mraku ne morem ločiti stvorov domišljije od istinitih predmetov.«

»Takšnih bolnikov je dosti. Do neke meje je prijetno, če ima človek živahno domišljijo. Z njo si lepšamo svet, z njo se sleparimo, se omamljamo, a tudi v ustvarjalne namene nam dobro služi. Umetnik je brez nje prazen, neploden. Čim živahnejšo ima fantazijo, tem izvirnejši je. A vprav zato večkrat ni mogoče razločevati veleumnosti od norosti. Obe imata podlago v bolnih živcih. Ako znamo primerno uravnati svoje predstave, nam lahko postane življenje rožnato, postanemo lahko voditelji svoje sreče. Spominjam se članka o nekaterih indijskih menihih, ki jim zazidajo vrata celice, da so živi zakopani. V prvem trenutku sem obžaloval te žrtve verske prenapetosti, a kmalu sem spoznal, da jim mora biti jako prijetno. Čim bolj se s postom ošibijo, tem živahnejša jim postaja domišljija, tem bolj se polni njih celica s svetniki in angeli. Njih grobnica se širi v prava nebesa. Kdor pride tako daleč, ne sili več na svetlo. Da, celo boji se vsakega svetlobnega žarka, ker bi mu ta splašil prebivalce onega sveta.«

Vse polno vprašanj se mi je vsiljevalo, a je bilo že pozno. Moral sem se posloviti.

Vojvoda Stepa Stepanović. Dne 27. aprila t. l. je u Čačku umrl vojvoda Stepa Stepanović, junak in zaslužni boritelj za osvojenju in ujedinjenje našega naroda. Od l. 1912., ko je vodil vojvoda Stepanović svoje zmagovite čete v balkanski vojni do konca svetovne vojne, ko je pomagal pri preboju solunske fronte, je stal vedno na vodilnem mestu srbskih strategov, ki so po tolikih genialnih načrtih z razmeroma majhnim številom bojnih čet izvojevali slavno ime srbski vojski in priborili današnje veliko Jugoslavijo. Tudi njemu usoda ni prizanesla ter je moral prehoditi Kalvarijo preko Albanije, toda s trdno vero in srcu, da bo pravica končno zmagala.

Po svetovni vojni je kratko dobo služil v Sarajevu, nato pa se je umaknil v svoj tuskulum v Čačku in odklanjal sodelovanje v javnem življenju. Ostal je edino še dosmrtni predsednik Narodne Obrane. — Koliko spoštovanje je užival vojvoda Stepa, je najbolje pričal veličasten pogreb, ki se ga je udeležil narod, vojska in sam kralj Aleksander. — Njegov spomin bo ostal večni v zgodovini jugoslovenskega naroda in države. Slava mu!

Naraštajska sekcija sokolskog društva u Mostaru. Početkom januara ove godine na inicijativu društvenog načelnika i prosvetara osnovana je u našem društvu naraštajska sekcija.

Zadatak ove sekcije je obrazovanje i pripremanje našeg naraštaja za rad u društvu, koji naše naraštajce čeka u budućnosti, kao buduće članove društva i Sokole. Naš je naraštaj sa oduševljenjem prihvatio se odmah posla, te je odmah obrazovao naraštajski odbor od starijih naraštajaca. Svi naraštajci i naraštajke odmah su se pretplatili na svoj sokolski list »Sokolić« i povelili su akciju među djecom da se pretplate na dječiji list »Naša radost«,

te se veoma mnogo djece pretplatilo na list. Naš je naraštaj odlučio, da svojim sredstvima stvori i svoju naraštajsku biblioteku, što mu je i uspelo, jer su naraštajci i naraštajke mnogo knjiga poklonili svojoj biblioteci, držeći da je knjiga za onoga koji je pročitao mrtav kapital i da knjiga nesmiye ležati kod pojedinaca, nego je treba dati celini, da se i drugi njome okoriste.

Naša sekcija je priredila i jednu akademiju sa nekoliko sokolskih tačaka i pozorišnim komadom, u kojem su glumili naraštajci i naraštajke i koja je potpuno uspjela, u moralnom i materijalnom pogledu.

Sada naš naraštaj vodi živu propagandu među svojim članovima, da provedu ljeto na našem plavom Jadranu. To naraštaj misli ostvariti putem štednje, tako da se već sada uče, da sve sami ostvaruju vlastitim sredstvima, bez ičije pomoći sa strane, a ne kao do sada što se praktikovalo, da društvo materijalno pomaže ova kva ljetovanja. Jer kad se neki nada, da će drugi zanj raditi i materijalno ga pomoći, onda taj u većini slučajeva, ili malo radi, ili ništa ne radi, te i kasnije u životnoj borbi nema pouzdanja u sebe, nego čeka pomoć sa strane.

Sada se naš naraštaj sprema, da svečano proslavi svoj naraštajski dan, i to proslaviće ga na Djurdjev-dan, na taj tradicionalni dan naših uskoka i hajduka, boraca za slobodu i zatočnike pravde.

To je u kratkim crtama rad naše naraštajske sekcije, od njenog osnivanja do danas, pa ovo šaljemo našem »Sokoliću«, da bi i druga braća u našem Sokolstvu vidila, što mi radimo, i želeli bi, da i naraštaj drugih društava piše o sebi, da bi se bolje poznavali i videli, što druga braća naraštajci u drugim društvima rade.

Stupac.

Sokolstvo prodira v Bolgarijo. Telo vadna organizacija »Junak« v Bolgariji velja sicer kot slovanska in se prišteva med sokolske organizacije, vendar duh, ki preveva to udruženje, ni pravi sokolski, ker so bili prvotni voditelji švicarski Nemci, ki seveda sokolske ideje niso poznali in tudi ne gojili. V poslednjem času pa se vedno bolj izraža želja, da bolgarski »Junaki« spoznajo sokolsko misel in da se vzgoje v pravi sokolski ideji. Nedavno so sklenili župni načelniki, da pozovejo iz Češke najboljše sokolske delavce, ki bodo obdržali v Bolgariji prednjaški tečaj, na kojem naj se vzgoje bolgarski prednjaki za vodstvo društev. ČOS je rada ustregla tej želji in poslala bo v Bolgarijo znanega vzornega vodnika br. Erbena, ki bo vodil šesttedenski prednjaški tečaj od 20. maja do 30. junija t. l. — To je edina prava pot, ki vodi bolgarske »Junake« v našo skupno slovansko sokolsko organizacijo. Ko bodo spoznali »Junaki« bistvo sokolske ideje in slovansko zavest, ki je utelešena v Sokolstvu, bodo sami po sebi postali pravi Sokoli in tedaj se bodo tudi izdatno približali jugoslovenski, češki in poljski sokolski organizaciji. Da se to čim prej zgodi, želimo vsi Sokoli!

Čast Pragi. Mednarodni urad za statistiko v Haagu (La Haye) je nedavno objavil izid svojega pozvedovanja o ljudski naobrazbi po raznih prestolnicah v Evropi. Dognalo se je, da je Praga mesto, ki šteje najmanj nepismenih: 0-67%. Dunaj zavzema drugo mesto z 2-04%, nato Pariz s 3-36%, Budapešt 4-76%, Rim 10-9%, Leningrad 13-81%, Varšava 16-96%, Moskva 22-42%, Bukarest 25-57%.

Domač barometer. Zdrobiti je skupaj 8 gramov kafe, 4 grame solitra, 2 grama amonijakove soli, prilivši nekaj kapljic alkohola, da se vse rajši zmelje. To mešanico raztopiš v 60 gramih alkohola in vliješ raztopino v steklenico podolgovate oblike, v kakršnih se prodaja melisova voda. Steklenico zadelaš s koščkom mehurja, ki ga na sredi predreš z iglo, da je zrak s tekočino v stiku.

Kadar se trdni drobci, ki plavajo po tekočini, sesedejo na dnu, dočim je ta tekočina prosojna, se nadejaj lepega vremena. Kadar trdni delci zapored vstajajo in plovejo po sredi tekočine, ne da bi jo kahlili, pričakuj dežja. Ako pa se bližajo hudi

vetrovi, se napravi lahna plast trdnih snovi na površini tekočine, ki se bo gostila in navidez vrela.

Razširjenost jezikov. Poslednja statistika iz l. 1920. je angleškega vira. Po njej se na svetu največ angleški govori: 160 milijonov prebivalcev Anglije, Sev. Amerike, Južne Afrike, Australije. Nato pridejo: rusščina s 100 milijoni, nemščina z 90, francoščina s 70, italijanščina s 55, španščina s 50, portugalščina s 25 milijoni itd. V tej statistiki niso upoštevane osebe, ki poleg svoje materinščine obvladajo še druge jezike. Njih številno je težko dognati. Na splošno pa se lahko reče, da se po šolah vsega sveta največ poučuje angleščina in francoščina.

Kolejnice. Koliko časa trajajo železniške tračnice? Inženjer velike družbe je nedavno tega o tem govoril. Čudili se boste številkam, ki dokazujejo izredno trpežnost jekla. Vlak obrabi z eno vožnjo vsak tir za 1 stotisočinko milimetra. Točneje: sto fisoč vlakov je treba, da odbrusijo 1 milimeter kovine. Ker so kolejnice stoprav tedaj za med šaro, kadar so izgubile 1 cm ali pol drugi centimeter debeline, je treba 1.500.000 vlakov, da se tolikanj obdrgnejo. Vozimo se torej brez bojazni z železnim konjem, dokler ga ne nadomesti velika zračna ptica.

E. G a n g l: Slovenska ideja i slovensko Sokolstvo na delu. O desetgodišnjici opustanka Jugoslovanskega Sokolskega Saveza. V Ljubljani 1929. — Savezni starosta br. E. Gangl je imel v I. prosvetni šoli JSS, ki se je vršila koncem januarja letošnjega leta v Ljubljani, zanimivo predavanje z zgorajim naslovom. To svoje predavanje je br. starosta izdal v posebni knjižici, ki jo je posvetil br. Vincencu Štjanku, namestniku staroste ČOS, akademski slikar H. Smrekar pa je narisal naslovno sliko, ki po nazoru vsebinsko knjižice. — V uvodu pravi br. starosta med drugim: »Iz toga unutar-njega bogastva moramo dizati u vrednosti i lepoti duševni svet svoje sokolske omladine. Njoj posvećujemo svu našu brigu, a i svu našu ljubav.« — Temu ne bomo pristavili ničesar drugega nego to, da mora vsak naraščajnik in vsaka naraščajnica prečitati knjižico, če hoče postati res pravi Sokol, prava Sokolica. Čitajte torej in razmišljajte!

»Sokolščica« izhaja 20. dne vsakega meseca in stane letno 20 Din.

Urednik Ivan Bajželj v Ljubljani, Gledališka ulica št. 7/II.

Uprava pri JSS, Ljubljana, Narodni dom. Izdaja in zalaga Jugoslov. Sokolski Savez v Ljubljani. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, predstavnik France Štrukelj. Poedini broj 2 Din.

Ček, račun 10.932.